क्र. वाप/पायुसी/क्र. २[ब]/२[२]४/०३/जा.क्र. १२५०

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत, ४ था मजला,
प्रशासकीय संकुल, वांद्रे [पूर्व],
मुंबई – ४०० ०५१.

दिनांक :– १० जुलै २००३

प्रति,
सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी,
सर्व उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी.

विषय :– मोबाईल पी.यु.सी. तपासणी सेंटर्सना मान्यता न देणेबाबत.

राज्यात मोटार वाहनांच्या प्रदुषण तपासणी केंद्रांना मान्यता नोंदणी अधिकाऱ्यांकडून त्यांच्या अधिकारक्षेत्रात देण्यात येते.

मुख्य रस्ता / विभागाशिवाय इतर ठिकाणी वाहनांची प्रदुषण तपासणी करता यावी व या हेतुने विविध गॅरेजेस, पेट्रोलपंपस्, वैयक्तिक मालक यांच्या मालकीच्या स्थिर प्रदुषण तपासणी केंद्रासह मोबाईल प्रदुषण तपासणी केंद्रांनाही मान्यता देण्यात येते.

दोन्ही प्रकारच्या प्रदुषण तपासणी केंद्रांत फारसा फरक नसला तरी मोबाईल पी.यु.सी. तपासणी केंद्रे गुणात्मक सेवा देत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे. तसेच या केंद्रावर बऱ्यावेळा वाहनांची योग्य प्रकारे तपासणी न करता प्रदुषण नियंत्रणाखाली असल्याची प्रमाणपत्रे देण्यात येतात.

याची व्याप्ती वाढू नये म्हणून सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी/उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांना आदेशित करण्यात येत आहे की यापुढे यांच्या अधिकारक्षेत्रात एकही मोबाईल पी.यु.सी. तपासणी सेंटर्सना यापुढे मान्यता देण्यात येऊ नये.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

शुध्दीपत्रक

विषय - मोबाईल पी.यु.सी.तपासणी सेंटर्सना मान्यता न देणेबाबत.

वाचा - परिवहन आयुक्त कार्यालयाचे परिपत्रक क. पीयुसी /का.२(ब)/२(२)/१/०३ जाक्र. ११०६३
९२५० दिनांक १०.७.२००३.

वरील संदर्भित पत्रात शेवटच्या परिच्छेदात, दुरुस्ती करण्यात येत आहे. शेवटच्या परिच्छेद आता खालीलप्रमाणे असेल.

याची व्याप्ती वाढू नये म्हणून सर्व प्रा.प.अ./उप प्रा.प.अ. यांना आदेशित करण्यात येत आहे की, त्यांच्या अधिकारक्षेत्रांत एकाही मोबाईल पी.यु.सी. तपासणी सेंटर्सना यापुढे मान्यता देण्यात येऊ नये तसेच सध्याच्या मोबाईल पी.यु.सी.तपासणी केंद्रावर, पेट्रोल किंवा डिझेल वायू प्रदूषण तपासणी मशीन असा कोणत्याच पी.यु.सी. मशिनची नोंदणी (Endorsement) देखिल करुन देऊ नये.

२. वरील नविन निर्देश, त्वरित अंमलात येत आहेत.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

क्र. पआका/का.२ब/पीयुसी/संकीर्ण ३७/०७/२(६)/२(२)/०१/जाक्र. ११०६३
परिवहन आयुक्त कार्यालय, प्रशासकीय इमारत,
४था मजला, डॉ. आंबेडकर उद्यानाजवळ,
सरकारी वसाहत, बांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०००५१.
दिनांक 5 JUN 2007.

परिवहन आयुक्तांचे कार्यालय
११०६३ ....
पावती 5 JUN 2007

P:\USHA\DIIA/PUC

तहसीलदार मुख्यालय सो
~~तहसील अधिकारी~~

क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४० (बी)/का २(१)/जाक - 90580
परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत, ३ रा / ४ था मजला,
[illegible] मुंबई (पूर्व), मुंबई - ४००००१
दिनांक 12 JUN 2006

[illegible]
३५ प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

विषय - एलपीजी/सीएनजी या इंधनावर चालणाऱ्या वाहनाची नोंदणी /रुपांतरण आणि retrofitter वर्कशॉपला मान्यता देणेबाबत.

संदर्भ - या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र.एमएपी/१९९९/सीआरद४०(ए)/का.२(१)/ जाक्र.३३४९, दिनांक १०.३.२००५.

१. सी.एन.जी. व एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट बसविलेल्या मोटार वाहनांची तपासणी करताना व अभिलेख पडताळा करताना, घ्यावयाच्या काळजीबद्दल या कार्यालयाने यापूर्वी परिपत्रक क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४०(अ)/का २(१)/जा.क्र. ८२५४, दि. २५/६/२००४ व्दारे सूचना केल्या होत्या .

२. या परिपत्रकाच्या परिच्छेद २ नुसार, ज्या परिवहन कार्यालयांच्या क्षेत्रात मोटार वाहनांचे इंधन म्हणून, सी.एन.जी. अथवा एल.पी.जी इंधन म्हणून अधिकृतरित्या उपलब्ध असेल त्याच कार्यालयांमध्ये त्यांच्या अभिलेखावर असलेली वाहने सी.एन.जी. व एल.पी.जी. इंधनावर परावर्तीत करण्याची परवानगी देण्याचे निर्देश देण्यात आले होते.

३. CNG / LPG वर चालणारी वाहने CNG / LPG आणि Petrol अशा दोन्ही प्रकारच्या इंधनावर चालू शकत असल्यामुळे, अशी वाहने ज्या ठिकाणी CNG / LPG उपलब्ध आहे अशा ठिकाणी गेल्यास त्या वाहनांना CNG / LPG वर चालवता यावे आणि त्या द्वारे त्यांची आर्थिक बचत करावी आणि प्रदूषण कमी होण्यास मदत करावी हया उद्देशाने या कार्यालयाने परिपत्रक क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४०(अ)/का २(१)/जा.क्र. ३३४९, दि. १०/३/२००५ व्दारे राज्यातील सर्व परिवहन कार्यालयांना सी.एन.जी. व एल.पी.जी. इंधनावर वाहनांसाठी

C:\Pawan\cr09 CR 640 (B).Jwp

रूपांतर करण्याची परवानगी दिली होती. तसेच अनधिकृत रूपांतरण वि.ा अनधिकृत CNG LPG (व्यवसायाकरिता LPG) वापरला जातो किंवा कसे ह्याबाबत कसून तपासणी करणे आणि [illegible] सूचना दिलेल्या होत्या.

२. वरील या कार्यालयाचे असे निदर्शनास आले आहे की, एल.पी.जी. या इंधनावर रूपांतरीत [illegible] वाहने, [illegible] नंबरने या कार्यालयास प्राप्त झालेल्या आहेत.

३. सध्यस्थिती या कार्यालयाच्या क्षेत्रात CNG LPG उपलब्ध आहे फक्त त्याच कार्यालयामध्ये CNG LPG वर चालणारी वाहने नोंदवावी, किंवा वाहने CNG / LPG वर रूपांतरण करण्यास परवानगी द्यावी. तसेच फक्त त्याच कार्यालयाच्या क्षेत्रात CNG / LPG retrofitter workshop ला ह्या कार्यालयातर्फे परवानगी देण्यात येईल.

४. अनधिकृत रूपांतरणाची किंवा अनधिकृत CNG / LPG वापरण्याची कसून तपासणी करून कडक कारवाई करावी व त्याचा अहवाल दर महिन्यास सादर करावा.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

क्र.पआ/का.२ ब/एमएपी/०१९९/सीआर ६४०(बी) C239
परिवहन आयुक्त कार्यालय, प्रशासकीय इमारत
३ रा / ४ था मजला, शासकीय वसाहत
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१
दिनांक -
7 APR 2007

प्रति
सर्व प्रादेशिक परिवहन कार्यालय
सर्व उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय

विषय - एल.पी.जी./सी.एन.जी. इंधनावर चालणाऱ्या वाहनांची नोंदणी / रुपांतरण आणि रेट्रोफिटमेंटर्स वर्कशॉपला मान्यता देणेबाबत.

संदर्भ - या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र.एमएपी/सीआर ६४० बी/का.२(१)/जाक.१०५४०, दिनांक - १२/६/२००६.

वरील परिपत्रकातील मुद्दा क. ५ मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आले.

"ज्या कार्यक्षेत्राच्या क्षेत्रात सी.एन.जी./एल.पी.जी. उपलब्ध आहे (भरणा पंप) फक्त त्याच कार्यालयामध्ये सी.एन.जी./एल.पी.जी.वर चालणारी वाहने नोंदवावीत किंवा वाहने सी.एन.जी./एल.पी.जी.वर रुपांतरीत करण्यास परवानगी द्यावी, तसेच फक्त त्याच कार्यालयाच्या क्षेत्राचे सी.एन.जी./एल.पी.जी. रेट्रोफिटमेंट वर्कशॉप ला हया कार्यालयातर्फे परवानगी देण्यात येईल."

२. सदर परिपत्रक जारी करताना एल.पी.जी. चा गैरवापर टाळणे हा मुख्य उद्देश होता. काही वाहन धारक घरगुती गॅसचा वापर करतात त्यामुळे घरगुती गॅसचा तुटवडा निर्माण होणे, असुरक्षितता, स्फोट होणे, अपघात अशा अपायांना आळा घालणे हा त्या परिपत्रकाचा मुख्य उद्देश होता.

३. सदर परिपत्रकातील सी.एन.जी.किटचे संदर्भात हे कार्यालय खालीलप्रमाणे सर्वांना निर्देश देत आहे.

अ) सी.एन.जी.गॅस हा हाय प्रेशरखाली प्रगत उपकरणाद्वारे वाहनात भरला जातो. तांत्रिक दृष्टया सी.एन.जी. किट बसविलेल्या वाहनांस फक्त सी.एन.जी.पंपावरच गॅस भरणे शक्य आहे. अन्य मार्गाने सदर वाहनांच्या सिलिंडरमध्ये गॅस भरता येणे शक्य नाही. सबब सी.एन.जी.चा गैरवापर होवू शकत नाही.

F:\GAURI\D.2B/CR640B

ब) अनेक कार्यालयाच्या कार्यक्षेत्रात उदा.- खोपोली, पनवेल (उप प्रा.प.कार्यालय, रायगड) तसेच वाशी कोपरखैराणे, खारघर (उप प्रा.प.का., नवी मुंबई) कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.पंप नाही, परंतु असंख्य वाहने दररोज पनवेल कोपरखैरणे, वाशी, खारघर, खोपोली इ. ठिकाणाहून ठाणे, मुंबईस येत असतात. त्यांना ठाणे, मुंबई येथे सी.एन.जी.गॅस भरता येणे शक्य आहे.

४. वरील बाब विचारात घेऊन संदर्भिय परिपत्रकातून सी.एन.जी.बाबतचा उल्लेख वगळण्यात येत आहे. याचाच अर्थ ज्या कार्यालयाचे कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.भरणा पंप उपलब्ध नाही, परंतु सदर कार्यालयाच्या कार्यक्षेत्रा लगतच्या जिल्हयामध्यं उपलब्ध असलेल्या सी.एन.जी.पंपावर, वाहनात सी.एन.जी. भरून वाहनाचा वापर करु असे निवेदन वाहन मालकाने दिल्यास आणि यासंबंधात संबंधित नोंदणी अधिकाऱ्याची खात्री पटल असल्यास अशा कार्यालयांच्या कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.किट बसविलेल्या वाहनांची नवीन नोंदणी अथवा नोंदणी झालेल्या वाहनांना सी.एन.जी.किट रिट्रोफिटमेंटची परवानगी असेल.

वरील निर्देश त्वरित अंमलात येत आहेत.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

F:\GAURI\D.2B CR6408

क्र. पआ/का.२ ब/सीआर ६४० बी/ ५८०६
१९९९/रेट्रोफिट मेट/जाक्र.
परिवहन आयुक्त कार्यालय, प्रशासकीय इमारत
३ रा / ४ था मजला, शासकीय वसाहत
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१
दिनांक - 13 MAR 2007

प्रति
सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी
उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

विषय - सी.एन.जी./एल.पी.जी. कीट वाहनावर बसविणाऱ्या वर्कशॉपच्या अहवालाबाबत.

वाहनावर सी.एन.जी./एल.पी.जी. कीट बसविणाऱ्या (रेट्रोफिटमेट) वर्कशॉपचा प्रस्ताव परिवहन आयुक्त कार्यालयास मान्यतेसाठी पाठविताना त्यासोबत सदर वर्कशॉपसाठी आवश्यक असणाऱ्या सर्व मुद्यांची काटेकोरपणे तपासणी करणे आवश्यक आहे. तसेच सदर वर्कशॉप सर्व कायदेशीर बाबींची पूर्तता करीत असले बाबत स्पष्ट अभिप्राय देणे आवश्यक आहे. सबब चौकशी अहवालात काही बदल करण्यात आले आहेत. कृपया यापुढे चौकशी अहवाल नवीन नमुन्यातच पाठवावा.

उप परिवहन आयुक्त (अं.१)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

सोबत-नविन 'विहित नमुना'

F:\GAURI\D.2B/46

ENQUIRY REPORT
RETROFITTING OF LPG KIT

1. **Name of Retrofitter:**

2. **Qualification :**

3. **Postal Address**

4. **Phone No.:**

5. Experience:

6. Business Profile:

7. Authorised by Vehicle/Kit manufactured
(Proof to be attached)

8. Shop Act licence No.
(Proof to be attached)

9. Sales Tax registration No.
(Proof to be attached)

10. Workshop owned/rented
(Proof to be attached)

11. Workshop area:
(minimum 30 sq.mts for
(one conversation of time)
(sketch to be attached)

12. Whether workshop area is clear & covered?

13. Tools and equipment's :

a) Hydraulic jacks/tripods

b) Post hoists and/or pit/ramp

c) Electric hand drill machine & HSS drill bits.

d) Tube bender.

e) Tube cutter.

f) Debarring tolls for the tube.

g) Set of open end and box spanners

h) Set of screw drivers (both flat and star)

j) Set of Allen keys.

k) Crimping tool, plier

l) Soap bubble bottle

m) Set of letter and number punch

n) Timing gun (Dwell angle, rpm. point, gap etc.)

o) Tachometer

p) Filler gauge

q) Measurement tape

r) Nitrogen testing arrangement

s) Flame proof inspection light

t) Vernier callipers or Micrometer

u) Dry power type fire extinguisher

v) Multimeter

w) Working Bench with vice and tool holder

x) Power grinder

y) Compression gauge

z) Spray gun

aa) Gas leak detector

ab) Hand book of code of practice- current edition.

14. Detail of technician's
a) NAME:

b) ADDRESS;

c) QUALIFICATION;
(ITI automobile trade/
DME/DAE/equivalent)
(Proof to be attached)

d) EXPERIENCE
(minimum 2 years in the similar field)

(Proof to be attached)

15. Details of other staff/workers

16. I visited the Retrofitting Workshop on date.
The Retrofitting Workshops complies with all essential and legal requirements, hence recommended for approval.

Signature of I.M.V.
(with Name)

17. The Retrofitting Workshops complies with all essential and legal requirements, hence recommended for approval.

Place:

Signature of Regional Transport Officer.

Date-

क.प्रआ/का २व/याकरण/ ०७/२(६)/जाक्र ९६८९
परिवहन आयुक्त कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत ३ रा. ४ था मजला,
शासकीय वसाहत वांद्रे (पूर्व)
मुंबई - ४०००५१
दिनांक 4 FEB 2008

प्रति,

सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी,
उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी,

विषय:- पीयुसी प्रमाणपत्राचा गैरव्यवहार, गैरप्रकार व अटी/शर्थीचे उल्लंघन.

वरीलप्रमाणे विषयी पीयुसी प्रमाणपत्र छपाई/वितरण तसेच पीयुसी चाचणी केंद्र ठरवून दिलेल्या अटी व शर्थीचे पालन करीत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे.

यास्तव सर्व उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी/प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रांत असलेल्या सर्व पीयुसी प्रमाण छपाई वितरण करणाऱ्या-या एजन्सीज, तसेच पीयुसी चाचणी केंद्र यांना नेमून दिलेल्या अटी/शर्थीचे पालन करतात किंवा नाही याबाबत अचानक, अकस्मित रित्या, तपासणी करावी. तसेच विशेष तपासणी मोहिमेचे आयोजन करावे व अनियमितता आढळल्यास, गैरप्रकार, गैरव्यवहार आढळल्यास निलंबन, तसेच परवाना रद्द करण्याची त्वरीत कार्यवाही करावी. व त्याचा अहवाल या कार्यालयास पाठवावा.

उप परिवहन आयुक्त(अंमल १),
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

F:\SUDHA D-2B Marathi

C I R C U L A R

To,
All Regional Transport Officers / Dy. Regional Transport Officers.

Bellow copy of the notification No. G.S.R. 589 (E) dated- 16.9.2005 recieved from Ministry of Road Transport & Highways G.O.I. New Delhi. Forworded for information and necessary action.

Dy. Transport Commissioner
Maharashtra State, Mumbai

No. MVP /2005/CR -729/D-2(1)/ON- 12692
Transport Commissioner's Office,
Administrative Bldg.,3rd/4th floor,
Bandra (East), Mumbai 400 051.
Dated:- 10 OCT 2005

[भाग II—खण्ड 3(i)] भारत का राजपत्र : असाधारण 27

MINISTRY OF SHIPPING, ROAD TRANSPORT AND HIGHWAYS

(Department of Road Transport and Highways)

NOTIFICATION

New Delhi, the 16th September, 2005

G.S.R. 589(E).—Whereas the draft of certain rules further to amend the Central Motor Vehicles Rules, 1989, were published as required by sub-section (1) of section 212 of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988) in the Gazette of India Extraordinary, Part-II, Section 3, Sub-section (i), dated the 15th March, 2005 vide notification of Government of India in the Ministry of Shipping, Road Transport and Highways (Department of Road Transport and Highways), number G.S.R. 172 (E), dated the 15th March, 2005, inviting objections and suggestions from all persons likely to be affected thereby within a period of thirty days from the date on which copies of the Gazette of India, in which the said notification was published, were made available to the public;

And whereas copies of the said Gazette were made available to the public on the 17th March, 2005;

And whereas the objections and suggestions received from the public on the said draft rules have been considered by the Central Government ;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sections 27, 64, 110 and 128 of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988), the Central Government hereby makes the following rules further to amend the Central Motor Vehicles Rules, 1989, namely:-

1. (1) These rules may be called the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005.

(2) Save as otherwise provided in these rules, they shall come into force on the date of their publication in the Official Gazette.

2. In the Central Motor Vehicles Rules, 1989 (hereinafter referred as the said rules), in rule 2, after clause (t), the following clauses shall be inserted,

'(u)"Battery Operated Vehicle" means a vehicle adapted for use upon roads and powered exclusively by an electric motor whose traction energy is supplied exclusively by traction battery installed in the vehicle:

Provided that if the following conditions are verified by an authorized by any testing agency specified in rule 126, the battery operated vehicle shall not be deemed to be a motor vehicle.

(i) the thirty minutes power of the motor is less than 0.25 kW.,

(ii) the maximum speed of the vehicle is less than 25 km/h.;

(iii)bi-cycles with pedal assistance which are - (a) equipped with an auxiliary electric motor having a thirty minute power less than 0.25 kW, whose output is progressively reduced and finally cut off as the vehicle reaches a speed of 25 km/h, or sooner, if the cyclist stops pedalling; and (b) fitted with suitable brakes and retro-reflective devices, i.e. one white reflector in the front and one red reflector at the rear.

Explanation.- The thirty minute power of the motor is defined in AIS:049:2003 and method of verification is prescribed in AIS:041:2003, till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986) ;

(v)"Power tiller" means an agricultural machinery used for soil preparation having a single axle in which the direction of travel and its control for field operation is performed by the operator walking behind it. This equipment may or may not have a riding attachment and when coupled to a trailer can be used for the transportation of goods. The maximum speed of the power tiller when coupled to a trailer, shall not exceed 25 km/h. The maximum haulage capacity of the Power tiller coupled to a trailer shall not exceed 1.5 tons.'

3. In rule 4 of the said rules,-

(a) item number 1 and the entries relating thereto shall be omitted;

(b) after item number 10 and the entries relating thereto, the following item and the entry shall be inserted, namely:-

"11. Any other document or documents as may be prescribed by the State Government under clause (k) of section 28:"

4. On and from one month from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 24

of the said rules, in sub-rule (4), the words "within a period of ninety days from receipt of such an application" shall be inserted at the end.

5. In rule 25 of the said rules, the following proviso shall be added at the end, namely:-

"Provided that the validity of the said licence shall be subject to fulfilling the criteria as prescribed by the State Government, which shall be certified by the licensing authority or any other authority as may be prescribed for the purpose by the State Government on an annual basis.".

6. On and from one month from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 30 of the said rules, in sub-rule (2), the words "within a period of forty five days from the date of receipt of such an appeal" shall be inserted at the end.

7. On and from one month from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 35 of the said rules, in sub-rule (1), after the words and figures "in Form 17", the words "within thirty days from the date of receipt of such an application" shall be inserted.

8. On and from one month from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 46 of the said rules, in sub-rule (2), the words "within the period of thirty days from the date of receipt of such an appeal" shall be inserted at the end.

9. In rule 48 of the said rules, -

(a) after the words "Union Territory Administration", the words "within the period of thirty days from the receipt of such an application" shall be added;

(b) after the end of the proviso, the words "within the period of thirty days from the date of receipt of such an application" shall be added.

10. In rule 50 of the said rules, in sub-rule (1), in clause (vi),-

(a) On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, after second proviso, the following third proviso shall be inserted, namely:-

"Provided also that the size of registration plate for power tiller shall be 285x45 mm and shall be exhibited at the front. Further, in case of trailer coupled to power tiller, the size of registration plate shall be 200x100 mm and shall be exhibited on its rear:

(b) On and from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005 in the Official Gazette, after the third proviso so inserted, the following fourth proviso shall be inserted, namely:-

"Provided also that in case of a motor cycle, the size of 285 x 45mm for front registration plate shall also be permitted.".

11. In rule 51 of the said rules, in the Table, after the serial number 7 and the entries relating thereto, the following serial numbers and the entries thereto shall be inserted, namely:-

Serial number	Class of vehicle		Dimension not less than		
			Height	Thick-ness	Space between
8.	Power tillers	Front letters and numerals	15	2.5	2.5
9.	Trailers coupled to power tillers	Rear letters and numerals	30	5	5

12. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 62 of the said rules, in sub-rule (1), for clause (c), the following clause shall be substituted, namely:-

"(c) renewal of certificate of fitness in respect of vehicles covered under rule 82 of these rules one year".

13. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 93 of the said rules,-

(a) in sub-rule (4),-

(i) in clause (i), for the words "motor vehicle", the words "transport vehicle" shall be substituted;

(ii) for clause (ii), the following clauses shall be substituted, namely:-

"(ii) in the case of a double decked transport vehicle, shall not exceed 4.75 metres;

(iia) in the case of tractor-trailer goods vehicle, shall not exceed 4.20 metres;";

(b) in sub-rule (6), in *Explanation-I*, after paragraph (b), the following paragraph shall be inserted, namely:-

"(c) in the case of vehicles having more than three axles, the distance measured between the centre point of the front combination axles and the centre point of the rear combination axles;".

14. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, after rule 93A of the said rules, the following rule shall be inserted, namely:-

"93B. Overall dimension for Power tillers.- (1) The overall length of the power tiller with a riding attachment shall not exceed 3.5 metres.

(2) The overall width of the power tiller with a riding attachment including case wheelers shall not exceed 1.5 metres.

(3) The maximum overall height of the power tiller shall not exceed 2.0 metres.

(4) The overall length when of the power tiller when coupled to a trailer shall not exceed 6.0 metres.

(5) The maximum overall width of the power tiller when coupled to a trailer shall not exceed 1.7 metres.

(6) The maximum overall height of the power tiller when coupled to a trailer shall not exceed 2.0 metres.".

15. In rule 95 of the said rules, for sub-rule (1), the following sub-rule shall be substituted, namely:-

"(1) The tyres including radial tyres used on all motor vehicles manufactured or imported on and after the 1st day of April, 2006, other than agricultural tractors, construction equipment vehicles and power tillers shall comply with the requirements specified in AIS:044 (Part 1 to 3):2004 as applicable till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards, Act, 1986 (63 of 1986);

Provided that the selection and fitment of tyres for motor vehicles manufactured or imported on and from the 1st day of April, 2006 shall be in accordance with AIS:050:2004 in the case of two and three wheelers and AIS:051:2004 in the case other motor vehicles, till such time the

corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards, Act, 1986 (63 of 1986);

Provided further that Central Institute of Road Transport, Pune and any other agency which may be authorized by Central Government from time to time can carry tests for verification against AIS:044:2004 for tyres for the purposes of rule 126.".

16. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, after rule 95A, the following rule shall be inserted, namely:-

"95B. Size and ply rating of tyres for Power tillers.- (1) The tyre should have load carrying capacity as specified by the tyre manufacturer, however, the maximum load specified by the power tiller manufacturer shall not be greater than that permitted by the tyre manufacturer.

(2) The Power tiller manufacturer shall select the recommended/preferred rim sizes only, as suggested by the tyre manufacturer.

Note: For compliance to this rule, the following standards shall be referred to, namely:-

(i) IS:13154-1991, as amended from time to time - Tyre for agricultural tractor, implement and power tillers.

(ii) In case a particular size of tyre is not listed in IS:13154-1991, as amended from time to time, any equivalent International Standard like ECE, JATMA, ETRTO, TNRA, ITTAC, etc.".

17. In rule 96 of the said rules,-

(a) for sub-rule (4), the following shall be substituted, namely:-

"(4) Every motor vehicle manufactured on and after the 1st day of April, 2006 shall have a braking system whose performance shall conform to the following Indian Standard, namely-

(i) for two wheelers and three wheelers IS:14664:1999, as amended from time to time.

(ii) all motor vehicles, other than two wheelers, three wheelers, trailers, semi trailers, construction equipment vehicles, agricultural tractors and power tillers, IS:11852 (Part 1): 2001, 11852 (Part 2): 2001, 11852 (Part 3): 2001, 11852 (Part 4): 2001, 11852 (Part 5):

2001, 11852 (Part 6): 2001, 11852 (Part 7): 2001 and 11852 (Part 8): 2001, as amended from time to time.

Provided that the requirements of automatic wear adjustment specified in para 4.2.1.1.1a of IS:11852:2001(Part 2), except for those vehicles fitted with Anti-Lock Braking System, shall come into force from the 1st day of April, 2007.

Provided further that IS:11852:2003(Part 9) shall be applicable for vehicles manufactured on and after the 1st day of October, 2006 fitted with Anti-lock Braking System.".

(b) after sub-rule (8), the following sub-rule shall be inserted, namely:-

"(9) The following category of vehicles shall be fitted with Anti-lock Braking System conforming to IS:11852:2003 (Part 9):-

(i) N2 and N3 category of vehicles other than tractor-trailer combination manufactured on and after the 1st day of October, 2006 meant for carrying hazardous goods and liquid petroleum gas;

(ii) N3 category vehicles manufactured on and after the 1st day of October, 2007, which are double decked transport vehicles;

(iii) N3 category vehicles manufactured on and after the 1st day of October 2007, that are used as tractor-trailer combinations.

(iv) M3 category of buses that ply on All India Tourist permit, manufactured on and after the 1st day of October, 2007.".

18. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, after rule 96C of the said rules, the following rule shall be inserted, namely:-

"**96D. Braking requirements for Power tillers.-** The Power tillers when coupled to a trailer shall meet the following requirements, namely:-

(i) the brake test for the power tiller coupled to a trailer shall be carried out with a gross combination weight not exceeding 1.5 tons as declared by the manufacturer;

(ii) The brake test shall be conducted at a speed of 15 km/h to meet the stopping distance requirement of 7.5 metres with the pedal effort not exceeding 600N;

(iii) The trailer coupled to the Power tiller shall be fitted with a parking brake capable of holding the combination on an up-slope and down-slope gradient of 12%.".

19. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, after rule 98B of the said rules, the following rule shall be inserted, namely:-

"98C. Steering gear for Power tillers.- The turning circle diameter and the turning clearance circle diameter of Power tillers coupled to trailers, when measured as per IS:12222:1987, as amended from time to time, shall not exceed 10 metres.".

20. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 99 of the said rules, the following proviso shall be inserted, namely:-

"Provided that Power [illegible]

the words, figures and letters "motor cycles and three wheelers of engine [illegible] substituted; [illegible]

(b) sub-rule (3) shall be omitted.

22. In rule 102 of the said rules, on and from the 1st day of April, 2006, for sub-rule (1) and the proviso thereunder, the following shall be substituted, namely:-

"(1) The signal to turn to the right or to the left shall be given by electrically operated direction indicator lamps on all motor vehicles including construction equipment vehicles. Every construction equipment vehicle shall be fitted and maintained so that the following conditions are met, namely:-

(i) The direction indicator lamps shall be of amber colour which are illuminated to indicate the intention to turn, by a light flashing at the rate of not less then 60 and not more than 120 flashes per minute.

(ii) The light emitted by the lamp when in operation shall be clearly visible from both front and rear of the vehicle.

(iii) The minimum illuminated area of each direction indicator shall be 60 square centimeters:

Provided that nothing contained in this sub-rule shall apply to L1 category of motorcycles.".

23. In rule 103 of the said rules, on and from the 1st day of April, 2006, in sub-rule (2), for the words, figures and letters "three wheelers of engine capacity not exceeding 500 cc and", shall be omitted.

24. In rule 104 of the said rules, -

(a) for sub-rule(1) and the proviso thereunder, the following shall be substituted, namely:-

"(1) Every motor vehicle manufactured on and after the 1st day of April, 2006, including trailers and semi-trailers, other than three wheelers and motor cycles shall be fitted with two red reflectors, one each on both sides at their rear. Every motor cycle shall be fitted with at least one red reflex reflector at the rear:

Provided that a reflective tape or reflective paint of not less than 20 mm width and running across the width of the body shall be affixed/ painted at the front and rear of every goods carriage."

(b) in sub-rule (2), on and from the 1st day of April, 2006, the words, figures and letters "of engine capacity not exceeding 500 cc" shall be omitted.

(c) in sub-rule (3), on and from the 1st day of April, 2006, the words, figures and letters "of engine capacity not exceeding 500 cc" shall be omitted.

(d) in sub-rule (4), on and from the 1st day of April, 2006, for the words, figures and letters "the Indian Standards IS:8339:1993 specified by the Bureau of Indian Standards", the words, figures and letters "AIS:057:2005 till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards, Act, 1986 (63 of 1986)" shall be substituted.

25. After rule 104A of the said rules, the following rules shall be inserted namely:-

"104B. Fitment of reflectors for agricultural tractors.- (1) Every agricultural tractor manufactured on and after the 1st day of April 2006 shall be fitted with two non-triangular red reflectors of not less than 7 sq.cm reflecting area one each on both sides at the rear.

(2) The reflectors referred in sub-rule (1) of this rule shall be of the reflex type conforming to AIS:057:2005 till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards, Act, 1986 (63 of 1986).".

104C. Fitment of reflectors on Power tillers.- (1) On and from one year from the date of commencement of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, every power tiller shall be fitted with two white reflex reflectors of not less than 7 sq.cm reflecting area in the front of the vehicle one on each side and visible to oncoming vehicles from the front at night, conforming to AIS 057: 2005 till corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards, Act, 1986 (63 of 1986).

(2) In the case of trailers attached to power tillers, two red reflectors of not less than 7 sq.cm reflecting area in the rear side, one each at right and left corners, at a height not exceeding 1500 mm above the ground shall also be fitted.".

26. On and from the 1st day of April, 2006, in rule 105 of the said rules, for sub-rule (1), the following sub-rule shall be substituted, namely:-

"(1) Save as hereinafter provided, every motor vehicle, while being driven in a public place, during the period half an hour after sunset and at any time when there is no sufficient light, shall be lit with the following lamps which shall render clearly discernible persons and vehicles on the road at a distance of one hundred and fifty five metres ahead:-

(a) in the case of motor vehicle other than three wheelers, three wheeled invalid carriages and motor cycles, two or four head lamps;

(b) in the case of motor cycles, three wheelers and three wheeled invalid carriages one or two head lamps.

(c) in the case of a side car attached to a motor cycle one lamp showing a white light to the front.".

(d) in the case of construction equipment vehicle, two or four lamps showing to the front white light visible from a distance of one hundred and fifty five meters ahead.

27. On and from the 1st day of April, 2006, in rule 109 of the said rules, the words, figures and letters "three wheelers of engine capacity not exceeding 500 cc" shall be omitted.

28. On and from the 1st day of April, 2006, in rule 110 of the said rules,-

(a) for the heading, the following heading shall be substituted, namely:-
"Lamps on three wheelers";

(b) for the words, figures and letters "auto-rickshaw and three wheeler of engine capacity not exceeding 500 cc", the words "three wheeler" shall be substituted;

(c) after the proviso, the following proviso shall be inserted, namely:-

"Provided further that fitment of one head lamp shall be applicable only in case of three wheelers with overall width not exceeding 1400 mm and in such cases the side lights shall be amber in colour.".

29. In rule 115A of the said rules,-

(a) for the marginal heading, the following heading shall be substituted namely:-

"Emission of smoke and vapour from agricultural tractors, power tillers and construction equipment vehicles driven by diesel engines.-";

(b) for sub-rule (5), the following shall be substituted, namely:-

"(5) Every diesel driven agriculture tractor and power tiller shall be so manufactured and produced by the manufacturer that it complies with the following standards of gaseous pollutants emitted by them in addition to those of visible pollutants as provided in sub-rule (2) when tested as per the procedure prescribed in ISO 8178-4 'C1' 8 mode cycle, namely:-

The weighted average Mass of Carbon Monoxide (CO), Hydrocarbon (HC) and oxides of nitrogen (NOx) and Particulate Matter (PM) in gram per

kilo watt hour emitted during the test shall not exceed the limits given below in the Table for Type Approval (TA) and Conformity of Production (COP) tests, namely:-

TABLE

(1)	Bharat (Trem) Stage II norms (2) TA=COP	Bharat (Trem) Stage III norms (3) TA=COP
Mass of Carbon Monoxide (CO)	9.0	5.5
Mass of Hydro Carbons (HC)		
Mass of Oxides of Nitrogen (NOx)	15.0	9.5
Mass of Particulate Matter (PM)	1.0	0.8

Notes:-

(1)The norms mentioned in column (2) of the said Table which are applicable for agricultural tractor with effect from the 1st day of June, 2003, shall be applicable for power tillers from the 1st day of October, 2006.

(2)The norms mentioned in column (3) of the said Table shall be applicable for agricultural tractor with effect from the 1st day of October, 2005 and for power tillers from the 1st day of April, 2008."

30. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 115B of the said rules,-

(a) in part A, in item (I), for clause (a), the following clause shall be substituted, namely:-

"(a) In case of CNG fitments by vehicle manufacturers on new petrol vehicles, each model manufactured by vehicle manufacturers shall be type approved as per the prevailing mass emission norms as applicable for the category of new vehicles in respect of the place of its use;";

(b) in part A, in item (II), in clause (a), the following sub-clause shall be inserted, namely:-

"(iii) for the vehicles manufactured on and after the 1st day of April, 2005, the type approval norms as applicable subject to minimum of Bharat Stage-III emission norms in case of four wheelers and Bharat Stage-II emission norms for two and three wheelers.".

(c) in part B, in item (I), for clause (a), the following clause shall be substituted, namely:-

"(a) In case of CNG fitments by vehicle manufacturers on new diesel vehicles, each model manufactured by vehicle manufacturers shall be type approved as per the prevailing mass emission norms as applicable for the category of new vehicles in respect of the place of its use;";

(d) in part B, in item (II), for clause (c), the following clause shall be substituted, namely:-

"(c) The in-use vehicles when converted to operate on CNG shall meet the type approval norms of diesel vehicles corresponding to the year of their manufacture subject to the following minimum norms:-

(i) for the vehicles manufactured upto the 31st day of March, 2000, the type approval norms equivalent to India-2000(India Stage-I) norms as applicable under these rules;

(ii) for the vehicles manufactured on and after the 1st day of April, 2000, the type approval norms as specified in the Bharat Stage-II norms, till the validity of such Bharat Stage-II norms;

(iii) for the vehicles manufactured on and after the 1st day of April, 2005, the type approval norms as applicable subject to minimum of Bharat Stage-III emission norms in case of four wheelers and Bharat Stage-II emission norms for two and three wheelers till the validity of these norms;";

(e) in part C, for the para above the Table, the following para shall be substituted, namely:-

"**C. Replacement of In-use Diesel Engine by New CNG Engine.-** For Type Approval of in-use vehicle having diesel engine replaced by new Compressed Natural Gas engine, it shall meet prevailing emission norms as applicable to the category of vehicles in respect of its place of use subject to tests mentioned in the Table given below."

(f) in part F, for note 7, the following note shall be substituted, namely:-

"7. In case of conversion kits on in-use gasoline vehicles or converted diesel vehicles, the validity of the type approval certificate issued by

the testing agencies shall cover vehicles manufactured between the year of manufacture of the vehicle, on which such kit has been tested and date of the validity of the applicable norms prescribed for such category of vehicles as per clause (a) of item (II) of part A of rule 115B. Testing agencies shall be required to indicate specifically the model and their variants for diesel vehicles and capacity range of gasoline vehicles on which the certificate shall be valid for conversion.".

31. In rule 115C of the said rules,-

(a) In sub-rule (3), for clause (a), the following clause shall be substituted, namely:-

"(a) On and after expiry of one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005 in the Official Gazette, the in-use vehicles fitted with LPG kits shall meet the type approval emission norms specified in these rules for gasoline vehicles as applicable to the corresponding year of manufacture of such vehicle, subject to the following minimum norms:

(i) for the vehicles manufactured upto the 31st day of March, 2000, the type approval norms equivalent to India-2000(India Stage-I) norms as applicable under these rules;

(ii) for the vehicles manufactured after the 1st day of April, 2000, the type approval norms as specified in the Bharat Stage-II norms, till the validity of such Bharat Stage-II norms;

(iii) for the vehicles manufactured after the 1st day of April, 2005, the type approval norms as applicable subject to minimum of Bharat Stage-III emission norms in case of four wheelers and Bharat Stage-II emission norms for two and three wheelers:

Provided that in respect of vehicle model/conversion kits/engine replacements type approved and certified under rule 115C prior to commencement of these rules (as per notification number G.S.R. 284(E) dated the 24th April, 2001),such certificates shall cease to be valid after one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette notwithstanding the period of validity specified in such certificates. Such certificates need to be revalidated by testing agencies in terms of these rules.".

Provided further that respective kit manufacturer / retrofitter / converters shall be free to obtain from testing agencies type approval in terms of new rules even prior to commencement of these rules."

(b) sub-rule (5) shall be omitted.

(c) On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in sub-rule(6) for clause (i), the following clause shall be substituted, namely:-

"(i) in case of LPG fitments by vehicles manufacturers on new diesel vehicles, each model manufactured by vehicle manufacturers shall be type approved as per the prevailing mass emission norms as applicable for the category of new vehicles in respect of the place of its use;";

(d) On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005 in the Official Gazette, in sub-rule (7), for the para above the Table, the following para shall be substituted, namely:-

"**(7) Replacement of In-use Diesel Engine by new LPG Engine.-** For type approval of in-use vehicle having diesel engine replaced by new Liquefied Petroleum Gas engine it shall meet the prevailing emission norms as applicable to the category of vehicles in respect of its place of use subject to the tests mentioned in the Table given below.".

(e) On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in sub-rule (10), after Note (5), the following Note shall be inserted, namely:-

"(6) In case of conversion kits on in-use gasoline vehicles or replacement of in-use diesel engines by new LPG engines, the validity of the type approval certificates issued by the testing agencies shall cover vehicles manufactured between the year of manufacture of the vehicle, on which such kit had been tested and the date of validity of the norms prescribed for such category of vehicles as per clause (a) of sub-rule (3) rule 115C. Testing agencies shall be required to indicate specifically, the model and their variants for diesel vehicles and capacity range of gasoline vehicles on which the certificate shall be valid for conversion.".

32. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 119 of the said rules,-

(a) in sub-rule (1), for the words, "every motor vehicle including a construction equipment vehicle and agricultural tractor" the words "every motor vehicle, agricultural tractor, power tiller and construction equipment vehicle" shall be substituted.

(b) under sub-rule (1), in the proviso, for the words, "horn installation requirements", the words, "horn installation requirements for motor vehicle" shall be substituted.

33. In rule 120 of the said rules,-

(a) in sub-rule (2), the following proviso shall be added at the end, namely:-

"Provided that on and from the 1st day of April, 2006, where different noise levels are prescribed for vehicles, the lowest limits prescribed for vehicles of such category, shall apply to Battery Operated Vehicles.".

(b) On and from the 1st day of October, 2006, after sub-rule (3), the following sub-rule shall be inserted, namely:-

"(4) In the case of Power tiller with a riding attachment or Power tiller coupled to trailer, the noise level when tested as per IS:12180: 2000, as amended from time to time, shall not exceed 88 dB (A) at the bystander position and 98 dB (A) at the operator's ear level.".

34. On and from the 1st day of April, 2006, in rule 122 of the said rules,-

(a) for the marginal heading, the following heading shall be substituted, namely:-
"Embossment of the Chassis number and Engine number or in the case of Battery Operated Vehicles, motor number and month of manufacture.-";

(b) in sub-rule (1), in the proviso, for the words, "engine number, chassis number and month of manufacture all together", the words "engine number/motor number, chassis number and month of manufacture" shall be substituted.

35. On and from six months from the date of commencement of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in rule 124 of the said rules, after sub-rule (1A), the following provisos shall be inserted, namely:-

"Provided that the vehicle manufacturers shall ensure the fitment of the rear under run protective device in vehicles of categories N2, N3 and their trailers except special purpose vehicles namely tractors and tippers at their end and lateral under run protective device either at their factory or at their dealer's end. Vehicle not fitted with such devices shall not be registered under these rules. They shall also ensure to supply necessary kits if the fitment is not done by them in the case of lateral under-run protective device.

Provided further that the rear under run protective device shall also be painted with yellow and white zebra stripes on the entire rear face of the device.

36. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005,in the Official Gazette, CNG after rule 124A of the said rules, the following rule shall be inserted, namely:-

"124B. Safety Standards of components for power tillers.- (1) The lamps and bulbs used on power tillers for

(a) the head light main and dip;
(b) the parking light;
(c) the direction indicator lamp;
(d) the tail lamp;
(e) the reversing lamp;
(f) the stop lamp;
(g) the rear Registration mark illuminating lamp,

shall be in accordance with AIS:034:2004 as amended from time to time till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986).

(2) The lighting and signaling devices shall be in accordance with AIS:062:2004 as amended from time to time, till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986).

(3) The safety and comfort of the operator of a power tiller shall be in accordance with IS:12239 (Part 3):1996, as amended from time to time.

(4) The gradeability of a power tiller coupled to a trailer under the declared combination weight by the manufacturer shall be in accordance with IS:9980:1988, as amended from time to time.

37. In rule 125 of the said rules, after sub-rule (5), the following sub-rule shall be inserted, namely:-

"(6) On and from the 1st day of October, 2007, the seats, their anchorages and their head restraints for M2, M3, N1, N2 and N3 Category of vehicles, shall be in accordance with AIS:023:2005 as amended from time to time till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986).".

38. After rule 125A of the said rules, the following rules shall be inserted, namely:-

"125B. Special requirements for transport vehicles that are driven on hills.- (1) On and from the 1st day of October, 2006, such four wheeled transport vehicles as may be notified by State Governments in the official Gazette plying on such routes or areas in hilly terrains shall be fitted with fog lamp, power steering, defogging and demisting system and that the State Government would provide a lead time of six months for this purpose.

(2) Anti-lock braking system shall be introduced in all M-2 category buses including those plying on All India Tourist Permit on and from the 1st day of October, 2007 in hill areas.

"125C. Body building and approval.- (1) On a date to be notified, the testing and approval for body building of buses shall be in accordance with AIS:052:2001 as amended from time to time for vehicles mentioned therein, till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986)."

(2) The testing and approval for the body building of school buses shall be in accordance with AIS:063:2005 as amended from time to time for vehicles mentioned therein, till the corresponding BIS specifications are notified under the Bureau of Indian Standards Act, 1986 (63 of 1986).".

39. On and from one year from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 128 of the said rules, for sub-rule (4), the following sub-rule shall be substituted, namely:-

"(4) Emergency exit-The emergency exit provided on the tourist vehicle shall meet the following requirements, namely:-

(i) be clearly marked 'EMERGENCY EXIT' in bold letters on the inside and the outside of the tourist vehicle;

(ii) be so designed as to open from inside and the outside of the tourist vehicle;

(iii) be equipped with a fastening device which can be quickly released but so designed as to offer protection against accidental release;

(iv) be easily accessible to persons of normal height standing on the ground outside the vehicle;

(v) be easily accessible to the passengers;

(vi) be such that no seat or other object placed in the vehicle shall restrict the passage to the emergency door;

(vii) be located either at the back or on to the right hand side of the vehicle; and

(viii) emergency exist may be provided in the form of a window with breakable glass. In such cases, a suitable device shall be provided at a convenient place to break open the glass in the event of an emergency.".

40. On and after two years from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in the Official Gazette, after rule 128 of the said rules, the following rule shall be inserted, namely:-

"128A. Special provision for M3 category of vehicles. -
The provisions of sub-rule (4) of rule 128 shall apply to all M3 category of vehicles.

41. On and from six months from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005, in the Official Gazette, in rule 138 of the said rules, in sub-rule (4),-

(a) in clause (c), the following proviso shall be inserted at the end, namely:-

"Provided further that in addition, M3 and N3 category of vehicles shall also be required to install retro-reflective triangle complying to AIS:022:2001 as amended from time to time, excluding the requirements specified in clauses 7.2, 7.3, 7.4, 7.7, 8.1.2 and 5.0, 6.0, 11.0 of Annexure-4 of the said standard. The colour of the triangle fitted in the front of the vehicle shall be

white and that of rear shall be red. The location of both the triangles shall be at least one meter above the ground level at the front and rear, preferably at the centre of the vehicle. For the purposes of "white colour warning triangle", the word "red" shall be substituted by word "white", wherever applicable in AIS:022:2001. The colour requirements of white retro-reflective portion shall be as per clause 8.5 of AIS:057 and white fluorescent material shall be as per clause 7.1 of ISO:7591-82(E)."

(b) after clause (e), the following shall be inserted, namely:-

"(f) at the time of purchase of the two wheeler, the manufacturer of the two wheeler shall supply a protective headgear conforming to specifications prescribed by the Bureau of Indian Standards under the Bureau of Indian Standard Act, 1986 (63 of 1986):

Provided that these conditions shall not apply to category of persons exempted in terms of Section 129 and the rules made thereunder by the concerned State Government.".

42. On and from six months from the date of publication of the Central Motor Vehicles (Fifth Amendment) Rules, 2005 in the Official Gazette, the words "Engine number" appearing in Forms 20, 21, 22, 22A, 23, 23A, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 41, 42, 43, 46, 47, 51 and 54, the words "Engine number or motor number in the case of Battery Operated Vehicles" shall be substituted.

[F. No. RT-11028/3/2004-MVL]
S. K. MISHRA, Director (Road Transport)

Note: The principle rules were notified vide G.S.R.590(E) dated the 2nd June, 1989 and last amended vide G.S.R. 349 (E) dated the 1st June,2005.

Printed by the Manager, Govt. of India Press, Ring Road, Mayapuri, New Delhi-110064
and Published by the Controller of Publications, Delhi-110054.

No. MAP 0193/CR 798(D)/D-2(1)/ONL 11212
Transport Commissioner's Office,
New Administrative Bldg. 4th Floor,
Near Ambedkar Udhyan,
Government Colony, Bandra (East),
Mumbai 400 051.
Date :- 11 SEP 2001

To,
All Regional Transport Officers/
Dy. Regional Transport Officers.

Sub :- Guidelines for retrofitment of CNG conversion kit in in-use vehicles.

Please find enclosed herewith guidelines on the above subject which will come into effect from 1st October 2001. Any agency desiring to be formally recognised as retrofitter of CNG kit should fulfill the conditions laid down in the guidelines before they undertake the said job. The retrofitment carried out by any agency other than the one approved as per the guidelines will not be recognised with effect from 1st October 2001.

The instruction given in the said guidelines should be followed scrupulously. Acknowledge the receipt of this letter.

Encl.:- Copy of Guidelines for retrofitment of CNG conversion kit in in-use vehicles

S.B. Bhosrekar
Dy. Transport Commissioner (Enf.1)
Maharashtra State, Mumbai.

Copy forwarded for information and necessary action to :-

1) All Controlling Officers in Transport Commissioners Office, Bandra, Mumbai 51.
2) Director, The Automotive Research Association of India, Survey No. 102, Vetal Hill, Off Paud Road, Kothrud, Pune 411 038.
3) Managing Director, Mahanager Gas Ltd., Bandra (E), Mumbai.
4) M/s. Logicon Engineers (P) Ltd., 45/46 Mahavir Centre, Sector 17 Vashi, Navi Mumbai-05.
5) M/s. Premier Auto Electric 69 Tardeo Road, Mumbai-34
6) M/s. Auto Gas India (P) Ltd. Fairfield 6th Floor, 204, S.V.Savarkar Marg. Mahim, Mumbai-16.
7) M/s. Transenergy Ltd. Electric Mansion. 1st Floor, Apasaheb Marathe Marg, Prabhadevi Mumbai 400 025
8) M/s. J.P.Auto Gas Conversion (I) Pvt. Ltd., Fairfield, 6th Floor, 204, S.V.Savarkar Marg, Mahim, Mumbai- 400 016.

(Contd. 2)

9) M/s. Palsa Workshop 25 Bellasis Road, Sabusiddik, Municipal Compound, Near Maharashtra College, Mumbai- 400 006
10) M/s.Shrimankar Gas Car Services 101 Narayan Dhuru Street, 1st Floor, Mumbai-400 003.
11) M/s. Shreeji Auto Care, Plot No.6 Gala 8 Udyog Nagar S.V.Road, Goregaon (W), Mumbai- 62
12) M/s. Train Auto, 375, Sane Guruji Marg, Shop No. 5 Opp. I.T.I. Ghasgali, Agripada, Mumbai 400 011.
13) M/s. Parmatma Auto Gas, B/2/29 Khalai Village, Opp. Nathani, Nathani Road, Vidhyavihar (W), Mumbai- 86.
14) M/s. Royal Service, Mathurdas Vasanji Road, Andheri (E), Mumbai- 59
15) M/s.Doshmesh Auto Gas, Shop No. 12 VLT Flank Road, G.T.B. Nagar, Mumbai-37
16) M/s. Omish Traders, Shop No. 3 CTS 121, Mahatra Wadi, Behind Borivali Lockup, Borivali (W), Mumbai
17) M/s. Kushal Coaling, A/14, New Link Road, Adarsh Nagar, Lokhandwala Complex, Oshiwara Mumbai- 400 102.
18) M/s. Faizalbhoy Motors Pvt. Ltd. 44 Nesbit Road, Next to Mazgaon Court, Mazgaon Mumbai-400 010
19) M/s. Sanghavi Auto, ShopNo7 Shri Vallabh Apartment Borsapada Road, Kandivali (W), Mumbai- 400 067
20) M/s. Rafiya Traders, E/56 Gulshan Colony, Yari Road, Andheri (W), Mumbai
21) M/s. Mark Auto Works, Dr. P.G.Solanki Path, Off Dadasaheb Bhadkamkar Marg, Near Minerva Cinema, Mumbai- 400 007.
22) Mr. R. C. Salvi, Shop No. 1&2, Ground Floor, Ramkrishna Apartment, Mithagar Road, Mulund (E), Mumbai 400 081.
23) M/s. Eco System, 6, Narendra Co-op. Hsg. Society, S.V.Road, Jogteshwari (W), Mumbai-102.
24) M/s. Kamla Engeering Corporation, 27/947, Chembur Colony, Mumbai 400 074.

S.B. Shasrabudhe

Dy. Transport Commissioner (Enf.1)
Maharashtra State, Mumbai.

2001

GUIDELINES FOR RETROFITMENT OF CNG CONVERSION KITS IN IN-USE VEHICLES.

The retrofitment of in-use vehicles for operation on CNG shall be carried out in the manner described below:

A) The CNG conversion kit shall be type approved by any one of the testing agencies specified in Rule 126 of the Central Motor Vehicle Rules 1989. The responsibility of the type approval and ensuring that the kits manufactured comply with the provisions shall be that of the kit manufacturer.

B) The CNG conversion kit shall be fitted on vehicles only by the retrofitter authorised by vehicle / kit manufacturer. For this purpose, the kit manufacturer shall issue a certificate of authorisation to the retrofitter / converter duly authorising his workshop to fit the kit on behalf of manufacturer and inform the Transport Commissioner's office of each such authorisation granted by it. Further, the authorisation will be valid only for one year from the date of issue and will have to be obtained fresh on its expiry.

C) The kit retrofitter shall possess valid shop and establishment licence from the local municipal corporation for carrying out the business.

D) The kit retrofitter shall possess valid local sales tax registration number.

E) The kit retrofitter shall posses minimum workshop area of 50 sqmtr (300 sq.ft.) for carrying out maximum of one CNG conversion at a time. For more than one conversion, the area shall be increased proportionately. This area shall be clear and covered & exclusive for CNG conversion.

F) The kit retrofitter shall be equipped with the following minimum tools and equipment.

1. Hydraulic jacks / tripods with safety stands for providing access to vehicle underbody.
2. Electric hand drill machine & HSS drill bits
3. Tube bender
4. Tube cutter
5. Deburring tool for tube
6. Set of open end and box spanners
7. Set of screw drivers (both flat & star)
8. Set of allen keys
9. H.S.S. hand saw
10. Crimping tool, plier
11. Soap bubble bottle
12. Set of letter and number punch
13. Exhaust gas analyzer (approved as per CMVR provisions)
14. Timing gun (Dwell angle, rpm, point gap etc)
15. Tachometer
16. Fille gauge

17 Measurement tape
18 CNG regulator testing and calibration benches (for kit manufacturer and to be used by individual approved retrofitter)
19 Nitrogen testing arrangement
20 Air compressor
21 Flame proof inspection light
22 Vernier calipers or Micrometer
23 Dry powder type fire extinguisher
24 Multimeter
25 Working bench with vice and tool holder
26 Power grinder
27 Compression gauge
28 Spray gun
29 Gas leak detector
30 Code of practice - current editions.

G) Retrofitter shall only have technicians trained by kit manufacturer having minimum ITI qualification and two years' or more experience in the similar field.

H) Retrofitter shall display at the premises authorisation certificate issued by vehicle / kit manufacturer. Also, retrofitter shall display details of the facilities available in terms of equipment and trained manpower.

I) After getting type approval certification, vehicle / kit manufacturer shall authorise retrofitter to undertake CNG alteration meeting the following requirements and submit information about the retrofitter to the Transport Commissioner's Office for record.

1. Name and communication details like address, telephone number, fax no, e-mail etc. of the retrofitter.
2. Business profile
3. Experience
4. Qualification
5. Details of technical staff
6. Specification of land along with location plan

J) Retrofitter to carry out conversion / installation as per Safety Code of Practice for Use of CNG as an Auto Fuel.

K) Retrofitter shall carryout leak test using nitrogen at required pressure after fitment at his works.

L) Authorised Retrofitter after carrying out the conversion to CNG shall issue a certificate to the vehicle owner, that the conversion kit has been fitted in safe and proper manner, in compliance with safety code of practice. The certificate along with check list shall be as per Appendix A of Safety Code of Practice for use of CNG as an Auto fuel. The retrofitter shall also submit copy of hydrotest certificate and Chief Controller of Explosives (CCOE) permission/licence for the cylinder fitted in the vehicle to the vehicle owner.

Further, a plate showning the details of the conversion kit and cylinder including its validity shall be rivetted by the retrofitter near the engine of the vehicle in such a manner that it is clearly visible and the vehicle owner will be given a "green" sticker (to be supplied by MGL) indicating the details mentioned therein for displaying the same on the vehicle.

M) Record of alteration of vehicle shall be monitored and made available by the retrofitter to the above authorities as well as officials of the Motor Vehicle Department and Mahanagar Gas Limited on a regular basis.

N) It will also be the responsibility of the kit retrofitter to ensure that the vehicle owner has obtained prior permission for carrying out alteration for fitment of CNG kit / cylinder from the registering authority and on conversion, apply to the concerned registering authority within 14 days of undertaking the alteration for endorsement of particulars of alteration in registration certificate.

O) Kit manufacturer shall impart training on a regular basis to retrofitter on installation, maintenance and operation of CNG system. The training will consist of but not limited to the following:

01.
1 Fitments on cylinder
2 Location and ventilation of cylinder
3 Construction of compartment and sub-compartment
4 Evacuation of N2 for CNG cylinder commissioning (purging)
5 Installation of cylinder

02. CNG Fuel Line
1 Testing of CNG fuel line
2 Flexibility
3 Installation

03. CNG Control Equipment
1 Installation of regulator and its functioning.
2 Installation of fuel selection switch and its information.

04. Inspection, Testing and Commissioning of CNG System
1 Commissioning
2 Leak testing

05. Garaging and Repair
1 Repair operation of CNG vehicle
2 Scrapping

06. Periodical inspection certificates
07. CNG Characteristics and Safety Aspects for Handling and Storage
08. Training Certificate to Retrofitter.

P) The facilities set up by the retrofitter shall be allowed to be inspected by officials of the Motor Vehicles Department and Mahanagar Gas Limited as and when deemed necessary.

विषय : सिएनजी/ एलपीजी कन्व्हर्शन किट बसविलेली मोटार वाहनांची तपासणी करताना व अभिलेखात पृष्ठांकन करताना घ्यावयाची दक्षता

परिपत्रक

क्र. एमएपी /१९९९/सीआर ६४०(१) / का. २ (१) जाक्र-८२७४, दिनांक : 24 JUN 2004

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय,

प्रशासकीय इमारत, चौथा मजला, प्रासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०० ०५१.

सदर परिपत्रकान्वये उपरोक्त विषयासंदर्भात सर्व परिवहन कार्यालयांतील संबंधितांना कळविण्यात येते की, सध्या मोटार वाहनाकरिता सि.एन.जी. व एल. पी. जी. हे पर्यायी इंधन म्हणून मान्यताप्राप्त आहेत. सध्याच्या पारंपारिक इंधन उदा. पेट्रोल व डिझेलच्या तुलनेत सि.एन.जी. व एल.पी.जी. हे कमी प्रदुषण करणारे इंधन असल्याने त्याचा वापर करण्याकडे वाहनधारकांचा कल झाला आहे. वापरात असलेले मोटार वाहन सि.एन.जी. अथवा एल.पी.जी. इंधनावर रुपांतरीत करण्यासाठी सिएनजी कन्व्हर्शन किट / एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट आवश्यक असतो. हे किट परदेशातून आयात केलेले तसेच देशी बनावटीचे उपलब्ध आहेत. तथापी प्रत्येक बनावटीचे सिएनजी व एलपीजी कन्व्हर्शन किट केंद्रिय मोटार वाहन नियम १९८९ च्या नियम १२६ मध्ये तरतुद असलेल्या तपासणी संस्थेद्वारा मान्यताप्राप्त असणे अनिवार्य आहे. मान्यताप्राप्त असलेल्या सिएनजी/एलपीजी किटची माहिती व तपासणी संस्थेचे प्रमाणपत्र व त्याच्या सहपत्रासह सर्व परिवहन कार्यालयांना या कार्यालयाद्वारे वेळोवेळी पाठविण्यात येत.

ज्या परिवहन कार्यालयाच्या क्षेत्रात मोटार वाहनाचे इंधन म्हणून सिएनजी/ एलपीजी इंधन अधिकृतरित्या उपलब्ध असेल तर त्याच त्या कार्यालयामध्ये त्यांचे कार्यालयात नोंदणी असलेली वाहने सिएनजी/एलपीजी इंधनावर परावर्तीत करण्याची परवानगी देण्यात यावी. अशा कार्यालयांत सिएनजी/एलपीजी इंधनावर रुपांतरित झालेली वाहने तपासणीसाठी आल्यावर अशा वाहनांची विस्तृत व काळजीपूर्वक तपासणी करण्यांत यावी. तपासणीच्या वेळी खालील मुद्यांवर विशेष लक्ष देण्यांत यावे.

१) वाहनावर बसविण्यांत आलेले कन्व्हर्शन किट नियम १२६ मध्ये तरतुद असलेल्या तपासणी संस्थेद्वारा मान्यताप्राप्त असावे.

२) तपासणीसाठी सादर केलेल्या बनावटीच्या वाहनावर सदर किट बसविण्याची मान्यता आहे, तसेच सदर वाहनाचा उत्पादन / नोंदणी दिनांक तपासणी संस्थेच्या प्रमाणपत्रात उल्लेख असलेल्या कालावधीतीलच आहे याची खात्री करावी.

३) सि.एन.जी. / एलपीजी किटचे भाग म्हणून असलेले CNG/LPG Cylinder हे मुख्य नियंत्रक, विस्फोटक विभाग नागपूर (C.C.O.E.) द्वारे मान्यता प्राप्त असावे व ज्या क्षमतेच्या बनावटीच्या व उत्पादकांच्या सिलेंडर्सची शिफारस तपासणी संस्थेद्वारा मान्यताप्रमाणपत्रात केली आहे. केवळ तेच सिलेंडर्स वाहनावर बसविले आहेत याची खात्री करावी.

(कु.मा. पहावे)

४) ज्या रुपांतरण संचांसाठी कॅटेलिटीक कन्व्हर्टर वापरणे, तपासणी संस्थांद्वारे अनिवार्य करण्यात आ[illegible] आहे व ज्याची तांत्रिक माहिती प्रमाणपत्रात नमुद करण्यात आली आहे. अशा सर्व वाहनांचे बाबतीत प्रत्यक्ष तपासणी करताना कॅटेलिटीक कन्व्हर्टर हा प्रमाणपत्रात नमुद केल्याप्रमाणेचा आहे याची शहानीशा करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

त्याचप्रमाणे इतर भाग जसे Multifunction Valve, Cylinder Valve, CNG/LPG Solenoid Valve, Petrol Solenoid Valve, Refueling Valve, Pressure Regulators, Vaporizer, CNG Filter, Oil Pump / Lubrication Systems, High Pressure Tubing, Low Pressure Tubing, Gas Air Mixer, On-Off Switch, Ignition System & Wiring Harness, Ignition Timing Advancer, Catalytic Convertor व इतर आवश्यक भाग हे प्रमाणपत्रातील जोडपत्रात तपासणी संस्थेद्वारा विहीत केलेल्या बनावटीचे व उत्पादकाचे असणे अत्यंत आवश्यक आहे.

उपरोक्त सुटया भागा व्यतिरिक्त इतर बनावटीचे व इतर उत्पादकांद्वारा निर्मीत पर्यायी सुटे भाग बसविलेले असल्यास असे वाहन, किटचे पृष्ठांकन नोंदणीसाठी स्विकारण्यात येऊ नये व असे किट बसविणाऱ्या रेट्रोफिटींग वर्कशॉपवर आवश्यक ती कार्यवाही करावी व त्याचा अहवाल या कार्यालयास विनाविलंब सादर करावा.

सिएनजी व एलपीजी इंधनावर परावर्तीत झालेल्यां वाहनाची माहिती वाहनाचा प्रकार निहाय व इंधनाच्या प्रकारनिहाय आकडेवारी दर्शविणारे अभिलेख तयार करुन ते अद्ययावत ठेवावे व या कार्यालयाकडून मागणी केल्यावर ते तात्काळ सादर करण्यात यावे.

सिएनजी व एल.पी.जी. हे इंधन अत्यंत ज्वालाग्राही असल्याने सुरक्षिततेच्या दृष्टीने वरिलप्रमाणे केलेल्या निर्देशांचे पालन वाहन तपासणी करतांना काटेकोरपणे करण्यांत यावे. सदरच्या परिपत्रकातील निर्देश आपल्या कार्यालयातील संबधित अधिकारी व कर्मचारी यांचे निदर्शनास आणून निर्देशांचे पालन त्यांच्याकडून होईल असे पहावे. तसेच परिपत्रकाची उलट टपाली पोच घ्यावी.

प.वा.गाडेकर
उप परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत : १) परिवहन आयुक्त कार्यालयातील सर्व नियंत्रक अधिकारी यांना माहितीसाठी
२) सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी / उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांना माहिती व त्या अनुषंगाने कार्यवाहीसाठी.

प.वा.गाडेकर
उप परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

विषय : सीएनजी व एलपीजी कन्व्हर्शन किट बसविलेली मोटार वाहनांची तपासणी करताना व अभिलेखात पृष्ठांकन करताना घ्यावयाची दक्षता

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय,

प्रशासकीय इमारत, चौथा मजला, शासकीय वसाहत, बांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०० ०५१.

परिपत्रक

क्र. एमएपी /१९९९/सीआर ६४०(ए) / का. २ (१) जाक्र. 3348 दिनांक : १० मार्च २००५

संदर्भ : या कार्यालयाचे दिनांक २४.०६.२००४ चे परिपत्रक क्रमांक एमएपी /१९९९/सीआर ६४०(ए)/का. २ (१) जाक्र. ८२७४

या कार्यालयाचे संदर्भांकित दि. २४.०६.२००४ चे परिपत्रक अधिक्रमित करण्यात येत असुन त्याऐवजी सदर परिपत्रकान्वये राज्यातील **सर्व परिवहन कार्यालयातील संबंधीतांना निर्देश देण्यात येते की, त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील मोटर वाहने सि.एन.जी. व एल.पी.जी. या इंधनावर रुपांतरीत करण्यासाठी व सिएनजी/एलपीजी या इंधनावर चालणारी नवीन वाहने नोंदणी करण्यासाठी परवानगी देण्यात यावी.** आपल्या कार्यालयांत सिएनजी/एलपीजी इंधनावर रुपांतरित झालेली वाहने तपासणीसाठी आल्यावर अशा वाहनांची विस्तृत व काळजीपूर्वक तपासणी करण्यांत यावी. तपासणीच्या वेळी खालील मुद्यांवर विशेष लक्ष देण्यांत यावे.

१) वाहनावर बसविण्यांत आलेले कन्व्हर्शन किट केंद्रिय मोटार वाहन नियम १९८८ चे नियम १२६ मध्ये तरतुद असलेल्या तपासणी संस्थेद्वारा मान्यताप्राप्त असावे.

२) तपासणीसाठी सादर केलेल्या बनावटीच्या वाहनावर सदर किट बसविण्याची मान्यता आहे, तसेच सदर वाहनाचा उत्पादन/नोंदणी दिनांक तपासणी संस्थेच्या प्रमाणपत्रात उल्लेख असलेल्या कालावधीतीलच आहे याची खात्री करावी.

३) सिएनजी/एलपीजी किटचे भाग म्हणून असलेले CNG/LPG Cylinder हे मुख्य नियंत्रक, विस्फोटक विभाग नागपूर (Chief Controller of Explosives, Nagpur) द्वारे मान्यता प्राप्त असावे व ज्या क्षमतेच्या बनावटीच्या व उत्पादकांच्या सिलेंडर्सची शिफारस तपासणी संस्थेद्वारा मान्यताप्रमाणपत्रात केली आहे. केवळ तेच सिलेंडर्स वाहनावर बसविले आहेत याची खात्री करावी.

४) ***घरगुती वापरासाठी असलेले LPG सिलेंडर्स मोटार वाहनावर लावून वाहन चालविणे बेकायदेशीर व धोकादायक आहे असे सिलेंडर्स लावलेल्या वाहन मालकावर/चालकावर कारवाई करावी व केलेल्या कार्यवाहीचा मासीक अहवाल या कार्यालयास सादर करावा तसेच वाहन धारकाने असे सिलेंडर्स लावू नये याबाबत प्रसिद्धी माध्यमाद्वारे व्यापक प्रसिद्धी देण्यात यावी.***

त्याचप्रमाणे इतर भाग जसे Multifunction Valve, Cylinder Valve, CNG/LPG Solenoid Valve, Petrol Solenoid Valve, Refueling Valve, Pressure Regulators, Vaporizer, CNG/LPG Filter, Oil Pump / Lubrication Systems, High Pressure Tubing, Low Pressure Tubing, Gas Air Mixer, On-Off Switch, Ignition System & Wiring Harness, Ignition Timing Advancer, Catalytic Convertor व इतर आवश्यक भाग हे तपासणी संस्थेच्या प्रमाणपत्रातील जोडपत्रात विहीत केलेल्या बनावटीचे व उत्पादकाचे असणे अत्यंत आवश्यक आहे.

उपरोक्त सुटया भागा व्यतिरिक्त इतर बनावटीचे व इतर उत्पादकांद्वारा निर्मीत पर्यायी सुटे भाग बसविलेले असल्यास असे वाहन किटचे पृष्ठांकन नोंदणीसाठी स्विकारण्यात येऊ नये व असे किट बसविणाऱ्या रेट्रोफिटींग वर्कशॉपवर आवश्यक ती कार्यवाही करावी व त्याचा अहवाल या कार्यालयास विनाविलंब सादर करावा.

सिएनजी व एलपीजी इंधनावर परावर्तीत झालेल्या वाहनाची माहिती वाहनाचा प्रकार निहाय आकडेवारी दर्शविणारे अभिलेख तयार करून ते अद्ययावत ठेवावे व या कार्यालयाकडून मागणी केल्यावर ते तात्काळ सादर करण्यात यावे.

सिएनजी व एल.पी.जी. हे इंधन अत्यंत ज्वालाग्राही असल्याने सुरक्षिततेच्या दृष्टीने वरिलप्रमाणे केलेल्या निर्देशांचे पालन वाहन तपासणी करताना काटेकोरपणे करण्यात यावे. सदरच्या परिपत्रकातील निर्देश आपल्या कार्यालयातील संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांचे निदर्शनास आणून निर्देशांचे पालन त्यांच्याकडून होईल असे पहावे. तसेच परिपत्रकाची उलट टपाली पोच घ्यावी.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत : १) परिवहन आयुक्त कार्यालयातील सर्व नियंत्रक अधिकारी यांना माहितीसाठी
२) सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी / उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांना माहिती व त्या अनुषंगाने कार्यवाहीसाठी.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

ठक्षेपेक्ष ~~मुख्यमंत्री~~ ~~कक्ष अधिकारी~~

क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४० (बी)/का २(१)/जाक्र - 90940

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय,

प्रशासकीय इमारत, ३ रा / ४ था मजला,

आयकर भवनासमोर, वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१

दिनांक - 12 JUN 2006

प्रति,

सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी/

उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

विषय - एलपीजी/सीएनजी या इंधनावर चालणाऱ्या वाहनांची नोंदणी /रुपांतरण आणि retrofitter वर्कशॉपला मान्यता देणेबाबत.

संदर्भ - या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. एमएपी/१९९९/सीआर६४०(ए)/का.२(१)/ जाक्र.३३४९, दिनांक १०.३.२००५.

१. सी.एन.जी. व एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट बसविलेल्या मोटार वाहनांची तपासणी करताना व अभिलेख प्रमाणित करताना, घ्यावयाच्या काळजीबाबत या कार्यालयाने यापूर्वी परिपत्रक क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४०(अ)/का २(१)/जा.क्र. ८२५४, दि. २४/६/२००४ द्वारे सूचना केल्या होत्या.

२. या परिपत्रकाच्या परिच्छेद २ नुसार, ज्या परिवहन कार्यालयांच्या क्षेत्रात मोटार वाहनांचे इंधन म्हणून, सी.एन.जी. अथवा एल.पी.जी इंधन म्हणून अधिकृतरित्या उपलब्ध असेल त्याच कार्यालयांमध्ये त्यांच्या अभिलेख्यावर असलेली वाहने सी.एन.जी. व एल.पी.जी. इंधनावर परावर्तीत करण्याची परवानगी देण्याचे निर्देश देण्यात आले होते.

३. CNG / LPG वर चालणारी वाहने CNG / LPG आणि Petrol अशा दोन्ही प्रकारच्या इंधनावर चालू शकत असल्यामुळे, अशी वाहने ज्या ठिकाणी CNG / LPG उपलब्ध आहे अशा ठिकाणी गेल्यास त्या वाहनांना CNG / LPG वर चालवता यावे आणि त्या द्वारे त्यांची आर्थिक बचत व्हावी आणि प्रदूषण कमी होण्यास मदत व्हावी हया उद्देशाने या कार्यालयाने परिपत्रक क्र. एमएपी १९९९/सीआर ६४०(अ)/का २(१)/जा.क्र. ३३४९, दि. १०/३/२००५ व्दारे राज्यातील सर्व परिवहन कार्यालयांना सी.एन.जी. व एल.पी.जी. इंधनावर चालण्यासाठी

रूपांतर करण्याची परवानगी दिली होती. तसेच अनधिकृत रूपांतरण किंवा अनधिकृत CNG/LPG (स्वयंपाकाचा LPG) वापरणा-यांची किंवा कसे ह्याबाबत कसून तपासणी करणे आणि कडक कारवाई करण्याच्या सूचना दिलेल्या होत्या.

२. परंतु या कार्यालयाचे असे निदर्शनास आले आहे की, एल.पी.जी. या इंधनावर रूपांतरीत [illegible] परवानगी [illegible] इंधनावर चालत आहेत. [illegible] अनेक तक्रारी या कार्यालयास प्राप्त झालेल्या आहेत.

३. त्यामुळे ज्या कार्यालयाच्या क्षेत्रात CNG / LPG उपलब्ध आहे फक्त त्याच कार्यालयामध्ये CNG/LPG वर चालणारी वाहने नोंदवावी, किंवा वाहने CNG / LPG वर रूपांतरण करण्यास परवानगी द्यावी, तसेच फक्त त्याच कार्यालयाच्या क्षेत्रात CNG / LPG retrofitter workshop ला हया कार्यालयातर्फे परवानगी देण्यात येईल.

४. अनधिकृत रूपांतरणाची किंवा अनधिकृत CNG / LPG वापरण्याची कसून तपासणी करून कडक कारवाई करावी व त्याचा अहवाल दर महिन्यास सादर करावा.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

क्र.एआर/का.२ ब/एमएपी/२१९९/सीआर ६४०(बी) C239
परिवहन आयुक्त कार्यालय, प्रशासकीय इमारत
३ रा / ४ था मजला, शासकीय वसाहत
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१
दिनांक -
7 APR 2007

प्रति
सर्व प्रादेशिक परिवहन कार्यालय
सर्व उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय

विषय - एल.पी.जी./सी.एन.जी. इंधनावर चालणाऱ्या वाहनांची नोंदणी / रुपांतरण आणि रेट्रोफिटमेंटर्स वर्कशॉपला मान्यता देणेबाबत.

संदर्भ - या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र.एमएपी/सीआर ६४० बी/का.२(१)/जाक्र.१०५४०, दिनांक - १२/६/२००६.

वरील परिपत्रकातील मुद्दा क्र. ५ मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आले.

"ज्या कार्यक्षेत्राच्या क्षेत्रात सी.एन.जी./एल.पी.जी. उपलब्ध आहे (भरणा पंप) फक्त त्याच कार्यालयामध्ये सी.एन.जी./एल.पी.जी.वर चालणारी वाहने नोंदवावीत किंवा वाहने सी.एन.जी./एल.पी.जी.वर रुपांतरीत करण्यास परवानगी द्यावी, तसेच फक्त त्याच कार्यालयाच्या क्षेत्राचे सी.एन.जी./एल.पी.जी. रेट्रोफिटमेंट वर्कशॉप ला हया कार्यालयातर्फे परवानगी देण्यात येईल."

२. सदर परिपत्रक जारी करतांना एल.पी.जी. चा गैरवापर टाळणे हा मुख्य उद्देश होता. काही वाहन धारक घरगुती गॅसचा वापर करतात त्यामुळे घरगुती गॅसचा तुटवडा निर्माण होणे, असुरक्षितता, स्फोट होणे, अपघात अशा अपायांना आळा घालणे हा त्या परिपत्रकाचा मुख्य उद्देश होता.

३. सदर परिपत्रकातील सी.एन.जी.किटचे संदर्भात हे कार्यालय खालीलप्रमाणे नव्याने निर्देश देत आहे.

अ) सी.एन.जी.गॅस हा हाय प्रेशरखाली प्रगत उपकरणाद्वारे वाहनात भरला जातो. तांत्रिक दृष्टया सी.एन.जी. किट बसविलेल्या वाहनांस फक्त सी.एन.जी.पंपावरच गॅस भरणे शक्य आहे. अन्य मार्गाने सदर वाहनांच्या सिलिंडरमध्ये गॅस भरता येणे शक्य नाही. सबब सी.एन.जी.चा गैरवापर होवू शकत नाही.

ब) अनेक कार्यालयाच्या कार्यक्षेत्रात उदा.- खोपोली, पनवेल (उप प्रा.प.कार्यालय, रायगड) तसेच वाशी कोपरखैरणे, खारघर (उप प्रा.प.का., नवी मुंबई) कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.पंप नाही, परंतु असंख्य वाहने दररोज पनवेल कोपरखैरणे, वाशी, खारघर, खोपोली इ. ठिकाणाहून ठाणे, मुंबईस येत असतात. त्यांना ठाणे, मुंबई येथे सी.एन.जी.गॅस भरता येणे शक्य आहे.

४. वरील बाब विचारात घेऊन संदर्भिय परिपत्रकातून सी.एन.जी.बाबतचा उल्लेख वगळण्यात येत आहे. याचाच अर्थ ज्या कार्यालयाचे कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.भरणा पंप उपलब्ध नाही. परंतु सदर कार्यालयाच्या कार्यक्षेत्रा लगतच्या जिल्ह्यामध्ये उपलब्ध असलेल्या सी.एन.जी.पंपावर, वाहनात सी.एन.जी. भरुन वाहनाचा वापर करु असे निवेदन वाहन मालकाने दिल्यास आणि यासंबंधात संबंधित नोंदणी अधिकाऱ्याची खात्री पटत असल्यास अशा कार्यालयांच्या कार्यक्षेत्रात सी.एन.जी.किट बसविलेल्या वाहनांची नवीन नोंदणी अथवा नोंदणी झालेल्या वाहनांना सी.एन.जी.किट रिट्रोफिटमेंटची परवानगी असेल.

वरील निर्देश त्वरित अंमलात येत आहेत.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

वाहनांना वित्तिय सहाय्य करणाऱ्या कंपन्या / बँका
वित्तिय महामंडळे यांनी व्यवसाय प्रमाणपत्र
(Trade Certificate) घेणेबाबत.

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय
प्रशासकीय इमारत, ४ था मजला
डॉ.आंबेडकर उद्यानाजवळ, सरकारी वसाहत
बांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१

क्र. एमव्हीआर ०९०४/सीआर ५६०/का.२(४)/जा.क. २८८ दिनांक :- 5 JAN 2007

प रि प त्र क

१) उपरोक्त विषयास अनुसरुन आपणास कळविण्यात येते की, अनेक वाहनधारक वाहन खरेदी केल्यानंतर / करताना विविध वित्तिय संस्था / बँका यांच्याकडून कर्ज घेतात व त्याची नोंद अभिलेखावर घेण्यासाठी अर्ज करतात. मोटार वाहन अधिनियम १९८८ च्या कलम ५१ व केंद्रीय मोटार वाहन नियम १९८९ च्या नियम ६० अनुसार प्रादेशिक परिवहन कार्यालयाकडून योग्य कार्यवाई केली जाते. या वित्तिय संस्था / बँका मोटार वाहन विभागाकडे नोंदणी करता येऊ शकतील का ? (उदा. Registered Medical Practitioner) हा विषय चर्चेला होता.

२) मोटार वाहन अधिनियम १९८८ च्या कलम २(८) अनुसार विक्रेत्याची व्याख्या देण्यात आलेली आहे. ती खालीलप्रमाणे आहे.

Sec 2 (8)n "dealer' includes a person who is engaged -
(a) Omitted.
(b) In buiding bodies for attachment to chassis : or
(c) In the repair of motor vehicles: or
(d) In the business of hypothecation, leasing or hire purchase of motor vehicle.

केंद्रीय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ३३ अनुसार, विक्रेत्याच्या ताब्यात असलेल्या वाहनांना नोंदणी पासून सूट देण्यात आलेली आहे. परंतु त्याकरिता त्याने व्यवसाय प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक आहे.

३) केंद्रीय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ३४ अनुसार, व्यवसाय प्रमाणपत्रासाठी नमुना क्र. २६ मध्ये अर्ज करण्याची तरतूद आहे.

४) [नियम ४१ अनुसार व्यवसाय प्रमाणपत्राचा वापर कोणत्या कारणासाठी करावयाच्या, संबंधी या तरतूदी आहेत. नियम ४१ (एच) अनुसार एखाद्या ग्राहकाने वाहन कर्जाचे हप्ते न भरल्यास वित्तिय संस्थांनी वाहन ताब्यात घ्यावयाचे असल्यास व्यवसाय प्रमाणपत्राची आवश्यकता असल्याचे म्हटले आहे.]

५) [कर्जाचे हप्ते न भरल्यास, जे वाहन वित्तिय संस्थांनी ताब्यात घ्यावयाचे आहे त्याला नोंदणी प्राधिकाऱ्यांनी नोंदणी क्रमांक दिलेला असल्यामुळे नियम ३३ च्या तरतूदी येथे लागू होत नाहीत अशी धारणा असल्यामुळे आतापर्यंत वित्तिय संस्थांना / बँकांना / वित्तिय महामंडळांना व्यवसाय प्रमाणपत्र धारण करण्याची सक्ती करण्यात आली नव्हती वा या तरतूदींची ही अंमलबजावणी करण्यात आली नव्हती.

६) असे असले तरी नमुना क. १६ च्या शेवटी जो जाहिरनामा दिलेला आहे तो खालीलप्रमाणे आहे.

DECLARATION

I/We do hereby declare that the Trade Certificates is/are required by me/us for bonafide Trade purpose.

Signature of Applicant

७) नियम ४१ अनुसार जरी व्यवसाय प्रमाणपत्राचा वापर विहित केला असला तरी नमुना क. १६ मधील जाहिरनाम्याचा बारकाईने अभ्यास केला असता असे लक्षात येते की, व्यवसाय प्रमाणपत्र हे व्यवसाय करण्याकरिता दिले जात असून संबंधित व्यावसायिकाची नोंद या विभागाकडे होणे आवश्यक वाटते. यासाठी वाहन कर्ज देणाऱ्या वित्तिय संस्था / बँका / वित्तिय महामंडळ यांना या विभागाद्वारे व्यवसाय प्रमाणपत्र घणे बंधनकारक करणे आवश्यक वाटते. यास्तव सर्व नोंदणी प्राधिकाऱ्यांना खालील सूचना देण्यात येतात.

अ) आपल्या कार्यक्षेत्रातील रिझर्व बँक मान्यता प्राप्त, वाहन कर्ज पुरवणाऱ्या वित्तिय संस्था / बँका वित्तिय महामंडळे यांची त्यांच्या शाखांसह यादी तयार करावी.

ब) या वित्तिय संस्था / बँका / वित्तिय महामंडळे जेव्हा वाहनांवरील भाडे खरेदी / गहाण करार बोजाची नोंद करण्यासाठी जेव्हा जेव्हा येतील, तेव्हा तेव्हा त्यांना प्रत्येक वाहन संबंधासाठी व्यवसाय प्रमाणपत्र घेण्याची सक्ती करावी. शाखांना वेगळे व्यवसाय प्रमाणपत्र देण्यास सांगावे. शुल्क व आवश्यक ते आदेश द्यावे.

क) आपल्या क्षेत्रातील वित्तिय संस्था नसल्यास ज्या नोंदणी प्राधिकाऱ्याच्या कार्यक्षेत्रात असेल त्याच्याकडे असे व्यवसाय प्रमाणपत्र घेतले असल्यास चालू शकेल.

उदा.- वाहनमालक कोल्हापूर येथील असून वित्तिय संस्थेचे कार्यालय सांगली येथे आहे. अशा वेळी वित्तिय संस्थेने पुढे प्रादेशिक परिवहन अधिकारी सांगली यांच्याकडून व्यवसाय प्रमाणपत्र (Trade Certificate) घ्यावे असणे जरूरीचे.

GAURD-2 Pune.pdf

ड) राज्य सरकार व केंद्र सरकारी विभाग आपल्या कर्मचाऱ्यांना वाहन कर्ज देत असल्यास त्यांना यातून वगळण्यात यावे.

इ) इतर राज्यातील वित्तिय कंपनी असल्यास, त्यास या राज्यातील व्यवसाय प्रमाणपत्र घेण्यास सांगावे.

ई) सदर परिपत्रकाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी व शासकीय महसूलाची वसूली करावी. सदर परिपत्रकाची पोच द्यावी.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति -

१) सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी / उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांना उपरोक्तप्रमाणे कार्यवाही करणेबाबत.
२) स्विय सहाय्यक, परिवहन आयुक्त, परिवहन आयुक्त कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३) स्विय सहाय्यक, अपर परिवहन आयुक्त, परिवहन आयुक्त कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) सर्व नियंत्रक अधिकारी, परिवहन आयुक्त कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५) कक्ष अधिकारी, परि.२ यांना त्यांचे पत्र क्र.एमएए १९०४/प्रक.७४/परि.३, दि. २१/४/२००४ च्याअनुषंगाने माहितीस्तव.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

सी.एन.जी. / एल.पी.जी. रेट्रोफिटमेंट केंद्रांना
व्यवसाय प्रमाणपत्र (Trade Certificate)
जारी करणे बाबत.

परिवहन आयुक्त कार्यालय
प्रशासकीय इमारत, ३/४ मजला,
डॉ. आंबेडकर उद्यानाजवळ,
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१.

क्र. एमएपी ०१९९/सीआर ६४०(बी)/का. २(१)/जा.क्र.१५७२२ दिनांक - 21 AUG 2007

संदर्भ - १) या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. एमएपी ०१९३/सीआर ७९८डी/का. २(१)/जा.क्र. ११२१२, दि. १९/९/२००१.
२) या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. एमएपी/१९९९/सीआर ६४०(ए)/का. २(१)/जा.क्र. ८२७४, दि. २४/६/२००४.
३) या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. एमएपी/१९९९/सीआर ६४०(ए)/का. २(१)/जा.क्र. ३३४९, दि. १०/३/२००५.
४) या कार्यालयाचे पत्र क्र. एआर/का. २ब/सीआर ६४०बी/८२४३, दि. ७/४/२००७.

परिपत्रक

१) संदर्भांकित पत्र क्र. १ द्वारे या कार्यालयाने वापरात असलेल्या वाहनांना सी.एन.जी. / एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट बसविताना घ्यावयाच्या मार्गदर्शक सूचना जारी केल्या होत्या.

२) संदर्भांकित पत्र क्र. २ व ३ द्वारे सी.एन.जी. / एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट बसविलेल्या मोटार वाहनांची तपासणी करताना अभिलेखात पृष्ठांकन करताना घ्यावयाच्या काळजीबाबत सूचना दिल्या होत्या.

३) संदर्भांकित पत्र क्र. ४ द्वारे सी.एन.जी. / एल.पी.जी. कन्व्हर्शन किट वाहनांवर बसविणाऱ्या वर्कशॉपच्या तपासणी अहवालासंबंधात सूचना दिल्या होत्या.

४) संदर्भांकित विषयास अनुसरून आपणांस कळविण्यात येते की, "विक्रेता" या शब्दाची व्याख्या मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ च्या कलम २(८) अनुसार करण्यात आली असून त्यामध्ये खालील व्यक्तिंचाही समावेश होतो.

I) in building bodies for attachment to chassis ; or

II) in the repair of motor vehicles; or

III) in the business of hypothecation, leasing or hire-purchase of motor vehicle.

५) वाहनांना सी.एन.जी. / एल.पी.जी. रेट्रोफिट करणाऱ्या केंद्रांनी किट बसविल्यानंतर वाहनाची दुरुस्ती (Repair) व देखभाल (Maintenance) करणे आवश्यक आहे. एखाद्या रेट्रोफिटमेंट केंद्राने किट बसविल्यानंतर वाहनांची दुरुस्ती व देखभाल न केल्यास, संस्था या विभागास कोणतीही कार्यवाही करता येत नाही. जर का व्यवसाय प्रमाणपत्र अनिवार्य केले तर या प्रमाणपत्राच्या अटी व शर्तींचा भंग केल्यास होणाऱ्या कारवाईस त्या व्यक्तिस जबाबदार धरता येवू शकेल.

६) दिनांक ३१/१२/२००७ नंतर सर्व रेट्रोफिटमेंट केंद्रांनी व्यवसाय प्रमाणपत्र घेतल्याशिवाय त्या केंद्राने किट बसविल्यानंतर सादर केलेला तपासणी अहवाल (Inspection Report) जारी केला, तर तो स्विकारण्यात येवू नये.

सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी /
उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रत माहितीकरीता सादर -
सचिव, गृह (परिवहन) विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

तात्काळ

क्र.पआका/का.२ब/संकीर्ण ८/०८/जाक्र. ९६९९
परिवहन आयुक्त कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत, ३रा व ४था मजला,
शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व),
मुंबई ४०००५१.
दिनांक - ९/२/०८

प्रति,
प्रादेशिक परिवहन अधिकारी,
मुंबई (मध्य/पश्चिम/पूर्व)

विषय : एलपीजी, सीएनजी किट वाहनांवर बसविणाऱ्या वर्कशॉप्स/रेट्रोफिटमेंटस् सेंटर्सबाबत

उपरोक्त विषयी रेट्रोफिटमेंटस् सेंटर्स, वर्कशॉप हे नेमून दिलेल्या अटी व शर्थींचे उल्लंघन करीत असून, गैरप्रकार व गैरव्यवहारही करीत असल्याचे निदर्शनांस आले आहे.

यास्तव आपल्या कार्यक्षेत्रात असलेल्या सर्व रेट्रोफिटमेंटस् सेंटर्स/ वर्कशॉपची सर्वांकष चौकशी करावी.तसेच अचानक व आकस्मिकरित्या वर्कशॉपमध्ये चालणाऱ्या सर्व कामकाजाची संपूर्णतः तपासणी करावी, असे मा. परिवहन आयुक्त यांचे आदेश आहेत.

याबाबत केलेल्या कार्यवाहीचा साप्ताहीक अहवाल परिवहन आयुक्त कार्यालयांस सादर करावा.

उप परिवहन आयुक्त (अंमल १)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

F:\USHA\D-II(B)LETTER

पा... जा... ९६९९ ... ९४३ ... पाठवि...

सीएनजी व एलपीजी कन्व्हर्शन किट बसविलेल्या मोटार वाहनांची तपासणी करणे तसेच कॅटॅलिटिक कन्व्हर्टर्स (catalytic converters) विरहित वाहनाविरुध्द कडक कारवाई करण्याबाबत.

परिवहन आयुक्त कार्यालय
प्रशासकीय इमारत, ३ रा / ४ था मजला
शासकीय वसाहत, बांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१

प रि प त्र क

क.पआ/कोर्ट केस/पीआयएल/१५९/२००७/संकिर्ण ९६/का.२(ब)/जाक२९२७ दिनांक 3 MAR 2008

वाचा - १) या कार्यालयाचे पत्र क.पआ/कोर्ट केस/पीआयएल/१५९/२००७/संकिर्ण ९६/का.२(ब)/जाक.१८०५, दि. ७/२/२००८.

१) वरील विषयासंबंधीची जनहित याचिका दि २७/२/०८ रोजी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांचेसमोर सुनावणीसाठी आली असता, न्यायालयाने सुनावणी दोन आठवडे पुढे ढकलली आहे.

२) दि. ७/२/२००८ रोजीच्या वरील परिपत्रकात नमूद करण्यात आलेल्या सूचनांचे अनुषंगाने खालीलप्रमाणे कार्यवाही तातडीने करायची आहे:-

अ) प्रा.प.का.मुंबई (पू)/(प)/(म) व प्रा.प.का.ठाणे येथे दरराज अनेक ऑटोरिक्षा, त्यांचे योग्यता प्रमाणपत्र नुतनीकरणासाठी येतात. यावेळी रिक्षांना CNG/LPG किट कॅटॅलिटिक कन्व्हर्टरसह बसविले आहे किंवा नाही याची तपासणी करावी. या चारही कार्यालयांनी एक रजिस्टर ठेवून, त्यामध्ये तपासणी केलेल्या रिक्षांचे नोंदणी क्रमांक लिहून, त्यापुढे सदर वाहनांनी कॅटॅलिटिक कन्व्हर्टर बसविले आहेत किंवा कसे याची नोंद करावी.

ब) मोटार वाहन निरिक्षक यांची नियुक्ती करुन, रिट्रॉफिटिंग सेंटर्सची तपासणी करावी व सदर सेंटर्स रिक्षांना कॅटॅलिटिक कन्व्हर्टर सह CNG/LPG किट बसवित आहेत काय, याची तपासणी करावी.

क) तसेच रस्त्यावर चालणाऱ्या ऑटोरिक्षांच्या तपासणीची, एक विशेष मोहिम तात्काळ हाती घ्यावी व या रिक्षांची फोर गॅस ॲनालायसद्वारे / तांत्रिक तपासणी करुन, सदर रिक्षांनी कॅटॅलिटिक कन्व्हर्टर बसविले आहेत किंवा नाही याची तपासणी करावी.

ड) या प्रकरणा संदर्भात न्यायालयात प्रतिज्ञापत्र दाखल करावयाचे असल्यामुळे वरील मुद्दाबाबतचा अहवाल प्रा.प.अ.मुंबई (पू)/(प)/(म) व ठाणे यांनी कोणत्याही परिस्थितीत दि. ६ मार्च २००८ पूर्वी सादर करावा.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति
प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, मुंबई (पू)/(प)/(म) व ठाणे.

प्रत माहितीसाठी सादर -
मा.प्रधान सचिव (परिवहन विभाग), मंत्रालय, मुंबई-३२

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

(3)

क. पआ/का.२ ब/सीआर ६४० बी/ ८२८३
१९९९/रेट्रोफिट मंट/जाक.
परिवहन आयुक्त कार्यालय, प्रशासकीय इमारत
३ रा / ४ था मजला, शासकीय वसाहत
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१
दिनांक - 7 APR 2007

प्रति
सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी
उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

विषय - सी.एन.जी./एल.पी.जी. किट वाहनावर बसविणाऱ्या वर्कशॉपच्या अहवालाबाबत.

वाहनावर सी.एन.जी./एल.पी.जी. किट बसविणाऱ्या (रेट्रोफिटमेंट) वर्कशॉपचा प्रस्ताव परिवहन आयुक्त कार्यालयास मान्यतेसाठी पाठविताना त्यासोबत सदर वर्कशॉपसाठी आवश्यक असणाऱ्या सर्व मुद्यांची खात्रीकरणाची तपासणी करणे आवश्यक आहे. तसेच सदर वर्कशॉप सर्व कायदेशीर बाबींची पूर्तता करीत असल्ले बाबत स्पष्ट अभिप्राय प्रादेशिक परिवहन अधिकारी/उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांनी देणे आवश्यक आहे. सबब चौकशी अहवालात काही बदल करण्यात आले आहेत. कृपया यापुढे चौकशी अहवाल नवीन नमुन्यातच पाठवावा.

सोबत-सुधारित विहित नमुना

उप परिवहन आयुक्त (अं.२)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

ENQUIRY REPORT
RETROFITTING OF LPG KIT

1. Name of Retrofitter:

2. Qualification :

3. Postal Address

4. Phone No.:

5. Experience:

6. Business Profile:

7. Authorised by Vehicle/Kit manufactured
(Proof to be attached).

8. Shop Act licence No.
(Proof to be attached)

9. Sales Tax registration No.
(Proof to be attached)

10. Workshop owned/rented
(Proof to be attached)

11. Workshop area:
(minimum 30 sq.mts for
(one conversation of time)
(sketch to be attached)

12. Whether workshop area is clear & covered?

13. Tools and equipment's :

a) Hydraulic jacks/tripods

b) Post hoists and/or pit ramp

c) Electric hand drill machine & HSS drill bits.

d) Tube bender.

e) Tube cutter.

f) Debarring tolls for the tube.

g) Set of open end and box spanners

h) Set of screw drivers (both flat and star)

j) Set of Allen keys.

k) Crimping tool, plier

l) Soap bubble bottle

m) Set of letter and number punch

n) Timing gun (Dwell angle, point gap etc.)

o) Tachometer

p) Filler gauge

q) Measurement tape

r) Nitrogen testing arrangement

s) Flame proof inspection light

t) Vernier callipers or Micrometer

u) Dry power type fire extinguisher

v) Multimeter

w) Working Bench with vice and tool holder

x) Power grinder

y) Compression gauge

z) Spray gun

aa) Gas leak detector

ab) Hand book of code of practice- current edition.

14. Detail of technician's
a) NAME:

b) ADDRESS:

c) QUALIFICATION;
(ITI automobile trade/
DME DAE/equivalent)
(Proof to be attached)

d) EXPERIENCE
(minimum 2 years in the similar field)

(Proof to be attached)

15. Details of other staff/workers

16. I visited the Retrofitting Workshop on date.
The Retrofitting Workshops complies with all essential and legal requirements, hence recommended for approval.

Signature of I.M.V.
(with Name)

17. The Retrofitting Workshops complies with all essential and legal requirements, hence recommended for approval.

Place:

Signature of Regional Transport Officer

Date-

मोटार वाहनाची वायुप्रदुषण तपासणी करुन वायुप्रदुषण नियंत्रण प्रमाणपत्र जारी करण्यासाठी राज्यातील वायुप्रदुषण नियंत्रण तपासणी केंद्रांनी आकारावयाची फी

परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांचे कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत, ३ रा व ४ था मजला,
डॉ. आंबेडकर उद्यानाजवळ, सरकारी वसाहत,
वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०००५१.

क्रमांक पआ/पीयुसी/का२(ब)/२(१२)ए/२००५/जा.क्र.७७९४ दिनांक - ७ जून, २००५

परिपत्रक

मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ मधील तरतुदीनुसार मोटार वाहनांची वायुप्रदुषण तपासणी करुन प्रमाणपत्र देण्याचे अधिकार वायु प्रदुषण नियंत्रण तपासणी केंद्रांना देण्यात आलेले आहेत.

अशा प्रकारची तपासणी करुन प्रमाणपत्र जारी करण्यासाठी राज्यातील वायु प्रदुषण तपासणी केंद्रांनी पेट्रोल किंवा डिझेल कुठल्याही प्रकारच्या वाहनासाठी जास्तीत जास्त रु.५०/- एवढी फी आकारावी असे हया कार्यालयाच्या परिपत्रक क्रमांक एमव्हीएम ५४९६/प.आ./वा.प्रदुषण/का२(अ)(१)/जा.क्र.८४०९, दिनांक २१ जून, १९९६ अन्वये कळविण्यात आले होते.

आता, दिनांक १-१०-२००४ पासून अस्तित्वात आलेल्या नवीन प्रदुषण मानकांचा परिणाम म्हणून सध्याची प्रदुषण तपासणी यंत्रे सुधारित (upgradation) करण्याची आवश्यकता व त्यासाठी येणारा खर्च, तसेच तपासणी केंद्र चालकाला आपल्या व्यवसायातील इतर विविध घटकापोटी कराव्या लागणाऱ्या खर्चामध्ये होणारी वाढ, वाढती महागाई इत्यादि बाबी विचारात घेऊन वरील दरामध्ये वाहननिहाय / इंधननिहाय वाढ करुन मिळावी म्हणून प्रदुषण तपासणी केंद्रांच्या काही संघटनांनी हया कार्यालयाकडे निवेदने सादर केली आहेत.

हया निवेदनांवर विचार करुन हया कार्यालयाने सध्याच्या दराची पुनर्रचना करण्याचा निर्णय घेतला असून हयापुढे खालील प्रमाणे दर असावेत असे निश्चित केले आहे.

	वाहन प्रकार	दर (रू.)
१.	दुचाकी वाहन	३०/-
२.	पेट्रोलवरील तीनचाकी वाहन	६०/-
३.	पेट्रोल / सीएनजी / एलपीजी वर चालणारे चार चाकी वाहन	८०/-
४.	डिझेलवर चालणारे वाहन	१००/-

हे दर तात्काळ अंमलात येत असून तपासणीमध्ये वाहनाव्दारे होणारे प्रदुषण विहित मर्यादेपक्षा कमी किंवा जास्त आहे हे विचारात न घेता हे दर देय असतील.

तरी हयाव्दारे असे निर्देश देण्यात येत आहेत की, आपण आपल्या अधिपत्याखालील प्रदुषण तपासणी केंद्रांच्या मालकांची सभा घेऊन त्यांना वरीलप्रमाणे सुधारित दरांची माहिती द्यावी. तसेच जनतेस विविध प्रसिध्दी माध्यमांव्दारे माहिती द्यावी.

परिवहन आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत,
सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी
सर्व उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी